

Prepreke e-poslovanju u političkim i institucionalnim sistemima

Autor: Buka intervju

23.09.2014. 09:01

Mi imamo situaciju da smo donijeli zakone o e-poslovanju, e-dokumentu i slične, te je za Javnu upravu uspostavljen sistem za izdavanje digitalnog potpisa i digitalnog sertifikata, ali nije u funkciji.

Slobodan M. Dragičević, dipl. ing, rukovodilac IT Centra Privredne komore Republike Srpske i sekretar Udruženja za IKT tehnologije za BUKU govori o e-poslovanju, koliko je ono razvijeno kod nas i gdje su šanse za privrednike iz BiH.

Kako biste najjednostavnije objasnili šta je to e-poslovanje?

U osnovi, elektronsko poslovanje (e-business) označava komercijalne aktivnosti koje se obavljaju uz pomoć personalnog računara i srodnih tehnologija, a uglavnom putem računarskih mreža kao što su Intranet, Extranet i Internet, kao globalna mreža. Ciljevi koji se žele postići su poboljšanje i proširivanje poslovanja ili dolazak na zasićena tržišta sa novim proizvodima ili uslugama, kao i pristup novim tržištima i kupcima.

Ovo znači i da ovaj tip poslovanja podrazumijeva mogućnost inovativnog nastupa na drugim tržištima i ciljanim grupama kupaca ukoliko proizvod ili usluga nije adekvatna za domaće tržište. Razvoj ovog oblika poslovanja se mijenja i samo prilagođava krajnjim korisnicima, kupcima ili prodavcima, uz pomoć mobilnih tehnologija i pametnih telefona, a što je očigledno u posljednje vrijeme. Bitno je napomenuti i da je pojam e-commerce ili e-trgovina nešto što se

često poistovjećuje sa e-poslovanjem, a što nije tačno.

Koliko se e-poslovanje kod nas razlikuje od tog tipa poslovanja u inostranstvu?

E-poslovanje se kod nas, u osnovi, ne razlikuje od e-poslovanja u inostranstvu, jer podrazumijeva istu tehnologiju za njeno korišćenje. Međutim, kod nas je problem u primjeni ove tehnologije usljed raznih prepreka koje su najčešće prouzrokovane političkim i institucionalnim sistemom koji nije u potpunosti završio donošenje svih zakonskih, a najviše podzakonskih akata koja definišu ovu oblast. Radi se i o lošoj ekonomskoj procjeni primjene ovih tehnologija.

Najveći problem je još i u tome što se sada ništa konkretno ne radi na tome u državnim institucijama. Jedino je Privredna komora RS formiranjem Udruženja za IKT u kontinuitetu aktivnosti kojima prati potpuno aktuelna dešavanja i radi direktno sa privrednim društvima iz ovog sektora. Prevelika administracija koči uvođenje ovih sistema jer bi došlo, neminovno, do prekvalifikacije državnih službenika i aktiviranja novih privrednih subjekata koje bi oni pokrenuli.

Šta je potrebno uraditi da se ova oblast unaprijedi i približi građanima?

Mi imamo situaciju da smo donijeli zakone o e-poslovanju, e-dokumentu i slične, te je za Javnu upravu uspostavljen sistem za izdavanje digitalnog potpisa i digitalnog sertifikata, ali nije u funkciji. Udruženje za IKT tehnologije traži da se u Privrednoj komori RS formira CA (Certification Authority) koje će privrednim subjektima i građanima obezbijediti dobijanje digitalnog potpisa i sertifikata.

Ovaj projekat je predložen prilikom uspostavljanja Privrednog registra RS u Privrednoj komori RS. Tada bismo mogli npr. predavati poreske prijave elektronski – građani i pravna lica, plaćati uz pomoć PayPal-a, što se sada vrši preko drugih država, davati niz usluga putem on-line servisa, plaćanje berzanskih transakcija, itd. Ovdje država gubi novac neprekidno. Primjer je i Projekat interoperabilnosti podataka koji je završen i koji bi trebalo najhitnije implementirati.

Koliko je privatni i javni sektor spreman prihvatiti ovakav vid poslovanja?

Privatni sektor ima želju i potrebu već odavno da se uredi stvari u javnom sektoru kako bi ovo profunkcionisalo. Oni servisi koji se mogu premostiti ili prilagoditi stvarnim sistemima se uveliko koriste. Na primjer, plaćanje roba od domaćih firmi putem WEB Shop-a je moguće uz plaćanje prilikom preuzimanja robe kada dobijete račun za plaćanje i novac ide iz ruke u ruku ili plaćanjem na žiro račun, pa dokazujete plaćanje priznanicom, ali uz kašnjenje u isporuci robe ili usluge. Samo je pitanje vremena kada će sve ovo početi funkcionisati, ali i našeg mjesta u privrednom okruženju.

Koliko su naši građani zainteresovani za ovaj tip poslovanja?

Ne postoje neke tačne analize koje ovo pokazuju. Inicijatori ovih aktivnosti za fizička lica su najviše banke koje nude određene modele e-poslovanja. Ako plaćaju putem Interneta kartu za avion iz Banjaluke do Beograda, onda je ušteda i do 70KM, što je provizija agencije ili plaćanja unaprijed ljetovanja (u decembru) u Grčkoj je 200€ za dvije osobe za 10-15 dana, sve uključeno.

Kako biste ocijenili internet marketing kod nas uopšteno gledano?

Ovaj vid marketinga je kod nas u razvoju, ali jednim dijelom i potpuno onemogućen iz ranije navedenih razloga. Firme ne razvijaju web portale sa mnogo aktivnijim i dinamičnijim dizajnom, a najčešće su samo velike trgovačke kuće u situaciji da se promovišu dobro na Internetu i putem socijalnih mreža. Pojavio se jedan manji broj privrednih društava koji ove sisteme izrađuju najčešće za strano tržište i za vizionarska domaća privredna društva. Većina ovih firmi ima vlasnika u nekoj od susjednih zemalja, a samo mali broj su mikro domaća društva.

Gdje vidite šansu na poboljšanje?

Kao što sam ranije naveo potrebna je politička i institucionalna aktivnost na prevazilaženju ovih prepreka. Ono od čega se treba početi jesu ministarstvo obrazovanja, visokoobrazovne ustanove, fakulteti i univerziteti, pedagoški zavodi i nastavno osoblje koje MORA da priprema talentovane ljude i većim dijelom usmjerava mlade ljude u IT oblast školovanja i dovodi ih u tom redovnom procesu školovanja do vrhunskih znanja. Najveći problem prave privatni fakulteti koji obrazovanje doživljavaju kao vrhunski biznis, pa danas imamo doktora nauka koji su na birou ili onih koji te diplome dobiju preko noći. Takve osobe se personifikuju sa sistemom i ponašaju snobovski, te blokiraju cijele procese reformi društva na račun ličnog doimanja i potreba.

Nama strani investitori postavljaju pitanje koliko visokoobrazovanih kadrova proizvodimo godišnje i tu odmah izgubimo bitku za otvaranjem tržišta rada i tržišta roba i usluga. Dalje je neophodno povezivanje rada fakulteta, naučno-istraživačkog rada sa zahtjevima privrede i iniciranja stvaranja novih roba i usluga ili njihovog adaptiranja našem tržištu.

Danas u Banjaluci počinje E-Business Conference. Možete li nam reći nešto više o samom događaju i učesnicima?

Kao što sam naziv kaže, ovo će biti prvi Naučni skup – Konferencija koja će imati osnovni zadatak da prezentuje znanja i iskustva u pojedinim zemljama u Evropi, kao i benifite za privredni razvoj, te inicira kod institucija potrebu da se završi donošenje podzakonskih akata bitnih za funkcionisanje procesa iz ove oblasti. Već je naglašeno da su ovo procesi koje ne možemo zaobići u poslovnoj korespondenciji sa privredom okruženja i bitno je što prije da ih implementiramo i usvojimo neka znanja.

Značajno je za predstavnike naših institucija i privrede da se upoznaju sa ovim modelom poslovanja i poslovnih procesa kako bismo što ranije i koordinisano pristupili realizaciji istih. Bitno je naglasiti da postoji i ljudski potencijal koji je još uvijek zainteresovan za uvođenje e-poslovanja i povezivanja svih sistema u Republici Srpskoj u interesu privrede. Zato je i poziv upućen svima koji žele, a mi kažemo i trebaju, da prisustvuju konferenciji i da u ova dva dana i u bilateralnim razgovorima sa predavačima dobiju sve neophodne informacije.

Mi još imamo problem osnovne informatičke obuke korisnika PC-a. Kako razvijati ove sisteme kad polazni uslov nije završen? Osnovno pitanje kojim će se baviti Konferencija je: Kako do veće uspješnosti poslovanja i manjih troškova pomoću e-Business-a u privatnom i javnom sektoru?

Želio bih da zaključim da je nevjerovatno da naši brojni ekonomisti i savjetnici nisu nikada

uradili kvalitetnu analitu IKT sektora, a kamoli uštede koje se uvode ovim sistemom poslovanja i unapređenja poslovanja. Privatni sektor čini sve što može da svoje poslovanje, u ovim teškim vremenima i institucionalnim preopterećenjima, učini racionalnijim. Sa druge strane se ne može reći da su institucije racionalne ili da imaju namjeru da to budu u realno kratkom vremenu ispred nas.

Razgovarala Maja Isović

Copyright © 2009 - 2014 Centar za informativnu dekontaminaciju mladih Banjaluka - Sva prava zadržana